

STROKOVNI IZOBRAŽEVALNI CENTER LJUBLJANA

Ptujska ulica 6

1000 Ljubljana

16. MEDNARODNI FESTIVAL VEČ ZNANJA ZA VEČ TURIZMA

TURISTIČNI SPOMINEK MOJEGA KRAJA

MEDVOŠKI PRAVLJIČNI JUNAKI

AVTORICE:

Lara Slabe, 3. K

Jaka Grm, 3. K

Urška Jarc, 3. K

MENTORJI:

Daniela Jaklič, prof.

Mojca Kregar, prof.

Andrej Golinar, prof.

Ljubljana, 2019

ZAHVALA

Iskreno bi se zahvalili mentorjem, učiteljem Mojci Kregar, Danieli Jaklič in Andreju Golinarju za vso podporo in pomoč pri pisanju seminarske naloge, snemanju turističnega videa in pripravi turistične stojnice. Hvala za vse vaše prijazne, spodbudne in optimistične besede.

Prav tako smo hvaležni učiteljem Jerneju Krenčanu za pomoč pri montaži videa in Roku Ramšaku za pomoč pri izdelavi turističnega spominka.

Posebna zahvala pa gre vodstvu Srednjega izobraževalnega centra Ljubljana za vso njihovo podporo pri pripravi turističnega izdelka.

Avtorji projekta

1 UVOD

»V tem breznu je menda živel strašni zmaj. Vsak dan je od okoliških kmetov zahteval pitanega vola in sod vina. Nesrečni kmetje so morali požrešnemu zmaju vsak dan izpolniti njegovo zahtevo. Hiteli so z gradnjo cerkvice, prepričani, da jih bo sveta Marjeta rešila nesreče, a dokler cerkev ni bila končana in posvečena, jim svetnica ni mogla pomagati. Vrsta je prišla na revnega kmeta, ki je vlagal ves svoj trud v to, da je za zmaja krmil vola. Ko bi ga moral peljati k zmajevi luknji, mu je vol poginil. Mimo vasi je prišel neznanec in kmetu svetoval, naj poginulega zmaja napolni z živim apnom. V obupu je kmet sprejel ta nasvet. Požrešni zmaj ni opazil prevare, a hitro ga je začelo žejati. Zahteval je še sod vina. Ko ga je dobil in začel piti, je živo apno v zmajevem trebuhu zavrelo in zmaj se je iz gobca začelo kaditi. Kmalu je poginil, a še preje je tako divje zamahnil z repom, da se je napol zgrajena cerkvice porušila. Kasneje so gradnjo obnovili, zmajevu brezno pred cerkvijo pa zasuli in pokrili s kamnito ploščo.« (Pod Šmarno goro nekoč 2006: 83.)

Stara legenda o strašnem zmaju je nastala v Žlebeh pri Medvodah. Tam stoji že od 16. stoletja cerkev sv. Marjete. Posebnost te poznogotske stavbe je, da ima zvonik ločen od zgradbe. Sodeč po legendi zato, ker je nekoč med cerkvijo in zvonikom stalo globoko brezno, v katerem je bival zmaj.

Ljudsko izročilo je za narod zelo pomembno. V pravljicah, pripovedkah, ugankah, pregovorih, legendah itd. koreninijo naši začetki, povedo nam, kako smo ljudje nekoč razmišljali, delovali, čustvovali in ustvarjali. Pomagajo nam torej odkrivati preteklost nekega naroda in nas učijo za prihodnost. Pravljlična in skrivnostna bitja v ljudskem izročilu (zmaji, čarovnice, vile, rojenice, sojenice itd.) so človeku vedno narekovala moralna in etična načela, kot so biti pošten, pravičen, pogumen, delaven, pomagaj sočloveku, drži dano besedo ipd. Ta bitja so bdela nad človekom, ga učila vrednot, delila nauke, nagrajevala in kaznovala ter ob tem oblikovala obraz določenega naroda.

V današnjem hitrem tempu življenja in globalizaciji je zelo pomembno, da človek (narod) ohrani lastno identiteto in drugačnost. Moramo se zavedati, kako pomembna je za ohranitev narodne samobitnosti naša stara bogata kulturna dediščina. Prav zato smo se dijaki 3. K Stokovnega izobraževalnega centra iz Ljubljane odločili, da ljudem predstavimo stara

sporočila, ki jih razberemo iz ljudskega slovstva. Povezali smo se z Občino Medvode in Turističnim centrom Medvode, da prebivalcem Medvod kakor tudi obiskovalcem, turistom pokažemo bogato kulturno dediščino, ki ju nudijo Medvode in okolica.

Naš turistični izdelek je turistična prireditve Medvoški pravljичni junaki, kjer obiskovalcem z različnimi ustvarjalnimi delavnicami in pohodi pokažemo bogato kulturno medvoško izročilo. Zaščitni znak tako prireditve kot bogate medvoške kulturne dediščine je zmaj, o katerem pripoveduje legenda z začetka uvoda.

2 NAMEN IN CILJ NALOGE

Naš turistični produkt je prireditve Medvoški pravljичni junaki z njeno maskoto medvoški zmajček. Zmaj je glavni lik v legendi o cerkvi svete Marjete v Žlebeh pri Medvodah in ker je namen prireditve obujati staro ljudsko izročilo Medvod in okolice tudi preko legend, pravljic ipd., se nam je zdelo primerno, da postane zaščitni znak prireditve in turistični spominek zmaj iz legende.

Cilj našega turističnega izdelka je, da obiskovalci prireditve z različnimi delavnicami, okušanjem lokalnih kulinaričnih dobrot in vodenih ogledov krajev, o katerih govorijo ljudske pripovedke, predstavimo bogato kulturno izročilo kraja in mestno preteklost ter jim predamo bogato zakladnico moralnih in etičnih sporočil, ki jih te pripovedke nosijo v sebi. Obiskovalci prireditve tako na zabaven in sproščujoč način spoznavajo Medvode in njeno okolico, pri tem pa jih vodi medvoški zmajček. Turistični spominek zmajček postane del kulturne ponudbe v Medvodah, z njim mesto promovira tako prireditve Medvoški pravljичni junaki kot ostale kulturne prireditve, povezane s prikazom ljudskega izročila in obujanjem medvoške kulturne dediščine.

3 OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA IZDELKA

3.1 PREDSTAVITEV IZDELKA

Dijaki 3. K menimo, da se v tem postindustrijskem, globaliziranem svetu (pre)hitro izgublja narodna kulturna dediščina, ljudsko izročilo, zato smo hoteli z našim turističnim izdelkom, spominkom, opomniti, kako pomembna za ohranitev narodne samobitnosti je predstavitev ljudskih običajev. Po branju slovenskega ljudskega slovstva smo ugotovili, da imajo Medvode in njena okolica bogato ljudsko izročilo, kot njen zelo pomemben del pa v ljudskih pripovedkah nastopa zmaj. Najbolj znana je legenda o zmaju v Žlebeh pri Medvodah, zato smo sklenili, da bi bil najprimernejši spominek prav zmaj.

Zmaj je mitološka pošast, ki se pojavlja v mnogih svetovnih kulturah. V evropski mitologiji je to največkrat ogromno bitje na štirih nogah z velikimi krili, kljunom, ostrimi zobmi, ki bruha ogenj, lahko pa pljuva strup. Tudi v naši pripovedki je zmaj negativno bitje, ki straši okoliške prebivalce, a na koncu je s pomočjo zvijače premagan in v svet se zopet vrne porušen red.

A naš turistični spominek medvoški zmajček ni več samo mitološka pošast, ki se ga vsi bojijo. V tem dolgem času, ko je ždel zaprt v breznu, je postal krotek, prijazen in priljuden. Odločili smo se, da spremenimo zmajev značaj. Legenda je pripoved, zgodba o nenavadnih pojavih in dogodkih. S spremembo njenega značaja tako ustvarjamo novo legendo, novo nenavadno zgodbo (ali zgodbe), ki bo našim zanamcem pripovedovala o današnjem času.

Naš zmaj je modre barve – svetle in temne, prav take, kot jo ima v grbu Občina Medvode.

Slika 1: Grb Občine Medvode

Rad se druži z ljudmi, predvsem z mladimi, je prijazen, zgovoren in ustrežljiv zmajček. Zelo rad pomaga. Predvsem pa ima veliko znanja o naši preteklosti, kulturni dediščini in ljudskem

izročilu. Zaradi vseh njegovih naštetih karakteristik je najprimernejša maskota za prireditev Medvoški pravljичni junaki, kjer bi se lahko predstavil, pripovedoval pa bi lahko tudi o drugih zgodbah, kjer nastopajo on in ostala družčina izmišljenih bitij.

3.2 MEDVOŠKI PRAVLJIČNI JUNAKI

Prireditev Medvoški pravljичni junaki bi potekala za Knjižnico Medvode in v njej, pred občinsko stavbo (Cesta Komandanta Staneta 12) ter na otroškem igrišču ob knjižnici. Namenjena je tako predšolskim otrokom kot tudi odraslim. Najbolje je, da prireditev poteka v poznem spomladanskem ali zgodnjem jesenskem obdobju, soboto ali nedeljo, od 10.00 do 16.00.

Prireditev bi imela 4 različne sklope dejavnosti:

- literarno ustvarjanje,
- ustvarjalne dejavnosti,
- kulinarčne spretnosti,
- potepanje po okoliških znamenitostih.

Zaščitni znak vseh treh dejavnosti je medvoški zmajček, ki je na različne načine prisoten pri vseh treh sklopih.

3.2.1 LITERARNO USTVARJANJE

V Knjižnici Medvode bi potekalo branje ljudskih pripovedk (PRILOGA A), ki so nastale v Medvodah in njeni okolici. Mlajšim obiskovalcem bi pripovedke brali knjižničarji, v čitalnici pa bi imeli razstavo literature o ljudskem slovstvu, kjer bi starejši obiskovalci lahko sami prelistavali in prebirali ljudske pripovedke. Po prebranih zgodbah bi se knjižničarji o tem še pogovorili z mladimi obiskovalci. Zatem bi sledilo samostojno literarno pa tudi likovno ustvarjanje. Poslušalcem zgodb bi ponudili možnost, da sami postanejo del kulturne dediščine. Tako bi obiskovalci lahko napisali svojo pravljico ali pa bi pripovedkam, ki so jih slišali, spremenili oziroma dopolnili vsebino. V knjižnici bi bil mlajšim namenjen tudi kotiček za likovno izražanje. Z barvicami ali flomastri bi na list narisali kak motiv iz prebranih zgodb oziroma bi narisali zmaja iz legende o cerkvi v Žlebeh. Pri tem bi jih vzpodbujal zmajček

maskota. Če bi avtorji literarnih likovnih del dovolili, bi kasneje te zgodbe in likovne izdelke izdali v knjižici.

Branje pripovedk bi potekalo vsaki dve uri po 20–30 minut, sledil bi 20-minutni pogovor o prebranih besedilih, zatem bi obiskovalci imeli 60–75 minut, da ustvarijo svoj literarni ali likovni izdelek.

3.2.2 USTVARJALNE DEJAVNOSTI

Ustvarjalne dejavnosti bi potekale pred knjižnico na otroškem igrišču in bi bile namenjene predvsem mlajšim (otrokom od 3. do 10. leta starosti).

Te dejavnosti bi bile:

- risanje zmajčka na kamne,
- izdelava zmajčka iz plastelina,
- možnost poslikave zmajčka na obraz oziroma roke,
- učenje zmajčkovega plesa,
- igranje z zmajčki.

Risanje, izdelava, poslikava in igranje bi potekalo ves čas prireditve, od 10.00 do 16.00 ure. Zmajčkov ples bi izvajali učitelji plesa plesnega studia Impulz iz Medvod in bi potekal vsako uro od 10.00 do 14. 00 ure.

3.2.3 KULINARIČNE SPRETNOSTI

Povezali bi se z lokalnimi proizvajalci, ki bi na prireditvi promovirali svoje prehrabne izdelke.

To bi bili:

- kmetija Jeraj (Smlednik), ki bi ponudila svoja jabolka, saj se ukvarja z integrirano pridelavo in predelavo jabolk,
- Čebelarstvo Bukovšek (Medvode), ki bi ponudilo izdelke iz medu,
- ekološka kmetija Pr' Črnet (Medvode), ki bi na prireditvi prinesla dobrote iz krušne peči, predvsem različne vrste kruha,
- kmetija Malenšek (Žlebe), ki bi obiskovalcem ponudila svoje mlečne izdelke,
- Vanja Ločniškar (Medvode), ki bi pokazala svojo veliko izbiro zeliščnih čajev.

Za njih smo se odločili, ker želimo promovirati lokalne proizvajalce prehrabnih izdelkov, zavzemajo se za zdrava in ekološka živila, so pa ta živila poznali že takrat, ko so si v srednjem veku pripovedovali pripovedke.

Ponudili pa bi tudi možnost, da se obiskovalci sami preizkusijo, kako spretni so v peki piškotov. Obiskovalci bi pod vodstvom slašičarja sami oblikovali piškote, ki bi jih potem doma lahko spekli.

Ponudba živil lokalnih proizvajalcev kot tudi priprava piškotov bi potekala od 10.00–16.00.

3.2.3 POTEPANJE PO OKOLIŠKIH ZNAMENITOSTIH

Skupaj s Turističnim društvom Žlebe – Marjeta bi organizirali več ogledov turističnih znamenitostih. To so:

- cerkev sv. Marjete, Žlebe,
- grad Goričane,
- smledniški grad,
- cerkev sv. Jakob, Brezovica.

Na pot do cerkve sv. Marjete bi se odpravili ob 10.30, do gradu Goričane in naravnega kopališča Sora bi šli ob 11.30, pot na smledniški grad bi se pričel ob 12.00 in pohod do cerkve sv. Jakoba ob 12.15. Zbori bi potekali izpred medvoške mestne hiše. Oglede bi vodili predstavniki turističnega društva. Udeleženci poti bi izvedeli zgodovinske in geografske podatke o teh krajih, predstavili bi jim najbolj znane ljudske pripovedke o teh krajih (PRILOGA A), na koncu bi sledil ogled turističnih objektov.

Slika 2: Obokan vhod cerkve Sv. Marjete

Slika 3: Cerkev sv. Marjete

3.3 MEDVOŠKI ZMAJČEK

Medvoški zmajček je maskota prireditve. Izdelali smo kostum, v katerega bi bili oblečeni dijaki, ki bi na prireditvi pozdravljali obiskovalce, jih spodbujali pri ustvarjanju in se igrali z otroki. O medvoškem zmaju bi obiskovalci izvedeli na vseh štirih »velikih« aktivnostih prireditve. V knjižnici bi poslušali pripovedke, kjer je zmaj glavni lik, o njem bi pisali svoje zgodbe ali ga poskušali narisati. Obiskovalci bi lahko risali zmajčke na kamne, jih ustvarjali iz plastelina, ne naučili zmajčkov ples ali pa pustili, da jim spretni umetniki poslikalci narišejo zmajčke na njihove dele telesa. Prav tako bi poskusili narediti zmajčkove piškote in obiskati kraje, od koder izvirajo legende.

Za obiskovalce bi pripravili majhne plišaste zmajčke in lesene obeske za ključce v obliki zmajčka, ki bi jih za določen znesek obiskovalci lahko kupili.

Medvoški zmajček lahko postane simbol mesta Medvode za tiste prireditve in dejavnosti, ki bi bile povezane s kulturno dediščino mesta.

Slika 4: Zmajčkov kostum

4 NAČINI TRŽENJA TURISTIČNEGA IZDELKA

Prireditve in turistični spominek bi tržili:

- z objavo na družbenih omrežjih (Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat itd.)
- z reklamo na lokalnem radiu in televiziji,
- z izdelavo spletne strani, ki bi oglaševala prireditve in spominek – povezava do te strani bi bila tudi na uradni spletni strani medvoške občine in turističnega društva,
- s plakati, ki bi oglaševali prireditve, na glavnih medvoških ulicah,
- na turističnih kmetijah, ki bi predstavile svoje dejavnosti in živila na prireditvi (plakati, najava prireditve na njihovih internetnih straneh).

5 FINANČNI NAČRT

Pridobivanje finančnih sredstev bi potekalo preko:

- javnih razpisov (občinskih, državnih, evropskih),
- sponzorstev in donatorstva.

5.1 PREDVIDENI STROŠKI ZA ORGANIZATORJE

• papir A4-formata	40 €
• barvice, flomastri.....	8 €
• plastelin	15 €
• igrače (zmajčki)	40 €
• živila za pripravo piškotov	60 €
• material za poslikavo telesa	50 €
SKUPAJ:	285 €

5.2 PREDVIDENI STROŠKI ZA UDELEŽENCE

• poslikava telesa	3 €
• udeležba na izletu	10 €
• peka piškotov	3 €
• plišasta igrača zmajček	10 €
• lesen obesek za ključe	5 €

Stojnice bi nam brezplačno priskrbela Občina Medvode, prav tako bi vsi sodelujoči na prireditvi delo opravili prostovoljno. Na prireditvi bi se brezplačno predstavili proizvajalci živil, saj takšen nastop omogoča reklamiranje njihovih storitev.

6 SKLEP

Ker je za ohranitev narodne samobitnosti zelo pomembna tudi njegova zgodovina, kulturna dediščina in ljudsko izročilo, smo se dijaki 3. K odločili, da v ospredje postavimo bitje, ki mnogokrat nastopa v legendah – zmaja. Nastopa tudi v mnogih pripovedkah, ki so nastale v Medvodah ali njeni okolici.

Bogato ljudsko izročilo Medvod bi predstavili s prireditvijo Medvoški pravljичni junaki in maskoto zmajčka v barvah medvoškega mestnega grba. Prireditev bi potekala v centru Medvod na treh lokacijah: v medvoški knjižnici bi obiskovalci poslušali medvoške ljudske pripovedke, sami ustvarjali svoje zgodbe ali risali junake iz pripovedk. Pred knjižnico bi potekale ustvarjalne delavnice, predvsem za mlajše obiskovalce, na tretji lokaciji pa bi lokalni proizvajalci živil predstavljali svoje izdelke in živila. Pripravili bi tudi pohode v okolice Medvod. Obiskovalci bi popeljali na tiste turistične točke, o katerih govorijo že ljudske pripovedke.

Zmaj kot maskota prireditve bi bil prisoten na vseh treh prireditvenih lokacijah. Za prireditev bi sešili zmajčkove kostume, izdelali plišaste zmajčke in se dogovorili za izdelavo lesenih obeskov za ključce v obliki zmaja.

Zmaj bi lahko v prihodnje postal eden izmed prepoznavnih simbolnih znakov za mesto Medvode, predvsem za tiste prireditve in ostale dogodke, ki bi sloneli na predstavitvi lokalne kulturne dediščine.

7 PRILOGE

PRILOGA A

Ljudske pripovedke, ki bi se brale v knjižnici in pripovedovale na izletih po okoliških turističnih znamenitostih:

- Tri sestre,
- Gradnja cerkve sv. Marjete,
- Zmaj pri cerkvi sv. Marjete,
- Legenda o podkovanih konjih vitezov Hertemberških,
- Kako je cerkev sv. Jakoba na Petelincu dobila ime,
- Osolnik,
- Smledniški Stari Grad,
- Legenda o smledniškem graščaku, ki je kartal s hudičem,
- Šmarnogorski kozorog,
- Ljudske zbadljivke,
- Turki pred Svetim Tilmom,
- Podvodje,
- Legenda o velikem in malem poganu,
- Blažonov oča in zaklad,
- Nastanek Šmarne gore,
- Šišenška bajka.

PRILOGA B

OKVIRNI NAČRT PREDSTAVITVE NA TRŽNICI

- Predstavitev turističnega spominka in prireditve.
- Pogovor z zmajčkom in pravljичnimi junaki.
- Pokušanje živil lokalnih prehrambnih proizvajalcev.
- Nagradne igre za obiskovalce.
- Reševanje ljudskih ugank.
- Za mlajše obiskovalce sestavljanje zmajčka.
- Pitje zmajčkovega čaja in sladkih dobrot.

PRILOGA C

IME ŠOLE	IME IN PRIIMEK	LETNIK	KRAJ STALNEGA PREBIVALIŠČA	LETNICA ROJSTVA
SPSŠB	JAKA GRM	3.	Grosuplje	2001
SPSŠB	URŠKA JARC	3.	Škocjan	2001
SPSŠB	SARA CERKOVNIK	3.	Preserje	1999
SPSŠB	ANASTASYA KOSTESKA	3.	Ljubljana	2001
SPSŠB	KAJA LEMUT	3.	Ljubljana – Polje	2001
SPSŠB	LARA SLABE	3.	Grosuplje	2001
SPSŠB	AMADEJA PRIJATELJ	3.	Litija	2000

PRILOGA Č

POVZETEK NALOGE V SLOVENSKEM IN ANGLEŠKEM JEZIKU

NASLOV NALOGE: **Medvoški zmajček**

AVTORJI NALOGE: Jaka Grm

Urška Jarc

Lara Slabe

MENTORJI: Daniela Jaklič; daniela.jaklic@siclj.si

Mojca Kregar; mojca.kregar@siclj.si

Andrej Golinar; andrej.golinar@siclj.si

POVZETEK:

Dijaki 3. K Srednjega izobraževalnega centra Ljubljana smo se odločili, da predstavimo medvoškega zmajčka, turistični spominek, ki bi lokalne prebivalce in turiste spomnil na bogato medvoško kulturno dediščino. Pravljično bitje zmaj nastopa v mnogih ljudskih pripovedkah, tudi v legendi o cerkvi svete Marjete. Legenda je med domačini zelo znana in priljubljena, zato bi zmaja iz legende obudili s prireditvijo Medvoški pravljичni junaki. Na prireditvi, ki bi potekala v središču Medvod, bi obiskovalci lahko v medvoški knjižnici poslušali in brali ljudske pripovedke, jo imeli možnost tudi sami napisati ali pa bi ilustrirali kak motiv iz poslušane oziroma prebrane zgodbe. Pred knjižnico bi potekale ustvarjalne dejavnosti za otroke: izdelava zmajčka iz plastelina, risanje zmaja na kamne, plesanje zmajčkovega plesa, možnost poslikave telesa z zmajem ali igranje s tem pravljичnim junakom. Na prireditvi bi se predstavili tudi lokalni proizvajalci prehrambnih proizvodov. Obiskovalcem bi ponudili možnost ogledov okoliških turističnih znamenitostih, ki jih opisujejo že ljudske pripovedke. To so: cerkev svete Marjete, grad Goričane, smledniški grad in cerkev svetega Jakoba. Udeleženci poti bi izvedeli zgodovinske in geografske podatke o teh krajih, predstavili bi jim najbolj znane ljudske pripovedke o teh krajih, na koncu bi sledil ogled turističnih objektov. Na prireditvi bi obiskovalci lahko kupili tudi plišaste igrače zmajčke in penaste obeske za ključe. Turistični spominek zmajček tako postane del kulturne ponudbe v Medvodah, z njim mesto promovira

prireditve Medvoški pravljичni junaki in ostale kulturne prireditve, povezane s prikazom ljudskih izročil in obujanjem medvoške kulturne dediščine.

ABSTRACT:

Students from class 3.K of the Technical Education Centre have decided to present the Medvode dragon as a souvenir that would remind the residents of Medvode of their rich cultural heritage. The fairy tale creature present in many folk tales, among others in the legend of the St. Margaret Church, is well-known and extremely popular with the inhabitants of Medvode. Therefore, we would like to awaken the dragon during a special cultural event which we called Medvode Fairy Tale Entities. The event would take place in the Medvode central library, where the visitors could read and listen to folk tales, have the opportunity to create one or illustrate a motif from one of them. In front of the library the activities for children would include making the dragon from play dough, drawing the dragon onto stones, dancing the dragon dance, body painting or simply playing with this fairy tale creature. Local food products could be offered on stalls. The visitors could be shown the sights described in the folk tales as for example St. Margaret Church, the Goričan Castle, the Smlednik Castle and St. Jacob Church. During this short hike the visitors would be told the historic and geographic data of these places and would listen to the most famous folk tales. They could also view some of these spots from the inside. Soft toy dragons and foam key rings would be available for purchase. In this way the dragon souvenir could become an important part of the Medvode cultural offer, and the city could promote the event Medvode Fairy Tale Entities as well as other cultural events, which are linked to the presentation of folk traditions and the revival of the Medvode cultural heritage.

PRILOGA E

VIRI IN LITERATURA

Drobci skupnih evropskih korenin: ljudske pravljice in pripovedke. Dušica Kunaver, Mojca Razbornik (ur.). Ljubljana: Evropski parlament, Informacijska pisarna v Sloveniji, 2017.

KUNAVER, Dušica. *Legende treh rek: Ljubljana, Soča, Sava.* Ljubljana: Turistično in kulturno društvo Naše gore list, 2017. (Slovenija, dežela legend)

LAVRIČ, Božidar. *Polhograjsko hribovje: planinski vodnik.* Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, 2010.

Medvode: turistični katalog. Medvode: Turistična zveza Medvode, Občina Medvode, 2010.

Od Jakoba do Jakoba. Medvode: Zgodovinsko društvo, 2006.

Pod Šmarno goro nekoč. Dušica Kunaver (ur.). Ljubljana: samozaložba, 2007.

RADEŠČEK, Rado. *Slovenske legende.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 1983.